

“МОНГОЛ УЛСЫН ЗАСГИЙН ГАЗАР БОЛОН БҮГД НАЙРАМДАХ СОЛОНГОС
УЛСЫН ЗАСГИЙН ГАЗАР ХООРОНДЫН БОГИНО ХУГАЦААНЫ ЗОРЧИГЧДЫН
ТЭЭВРИЙН ХЭРЭГСЭЛ ЖОЛООДОХ БОЛОН ЖОЛООДОХ ЭРХИЙН ҮНЭМЛЭХИЙГ
ХАРИЛЦАН ХҮЛЭЭН ЗӨВШӨӨРӨХ, СОЛИЛЦОХ ТУХАЙ ХЭЛЭЛЦЭЭР”-ИЙГ
БАЙГУУЛСНААР МОНГОЛ УЛСАД ҮЗҮҮЛЭХ ҮР, НӨЛӨӨ, ҮР ДАГАВРЫН ДҮН
ШИНЖИЛГЭЭ

ЕРӨНХИЙ МЭДЭЭЛЭЛ

Монгол Улс, Бүгд Найрамдах Солонгос Улс (БНСУ) нь 2021 онд харилцаагаа “Стратегийн түншлэл”-ийн түвшинд хүргэн өргөжүүлсэн бөгөөд тус түншлэлийн хүрээнд тодорхойлсон харилцааны үндсэн таван тулгуур чиглэлийн нэг нь соёл, аялал жуулчлал, иргэд хоорондын харилцаа, солилцоог хөгжүүлэх, өргөжүүлэх зорилтыг тусгасан байдаг.

Энэхүү зорилтын хүрээнд Монгол, Бүгд Найрамдах Солонгос Улсын хоорондын түүх, соёлын хэлхээ холбоо нь хоёр улсын харилцааны хөгжлийн чухал суурь болж ирснийг тэмдэглэж, ард түмэн хоорондын харилцан ойлголцлыг гүнзгийрүүлэх зорилгоор соёлын хамтын ажиллагаа болон иргэд хоорондын солилцоог өргөжүүлэхээр тохиролцсон.

Иймд хоёр улсын иргэдийн зорчих нөхцөлийг хөнгөвчлөх, харилцан зорчих урсгалыг нэмэгдүүлэхэд чиглэсэн эрх зүйн зохицуулалтыг боловсронгуй болгох нь дээрх зорилтын биелэлтийг хангахад чухал ач холбогдолтой юм. Энэ хүрээнд байгуулах “Монгол Улсын Засгийн газар болон Бүгд Найрамдах Солонгос Улсын Засгийн газар хоорондын богино хугацааны зорчигчдын тээврийн хэрэгсэл жолоодох болон жолоодох эрхийн үнэмлэхийг харилцан хүлээн зөвшөөрөх, солилцох тухай хэлэлцээр” нь хоёр улсын иргэдийн харилцан зорчих, ажиллах, суралцах болон аялал жуулчлалын үйл ажиллагааг дэмжих, тээврийн хэрэгсэл ашиглахтай холбоотой зохицуулалтыг хялбаршуулахад чиглэсэн чухал алхам болж байгаа юм.

Одоогоор БНСУ-д манай улсын 60 гаруй мянган иргэн оршин сууж, суралцаж, хөдөлмөр эрхэлж байгаа бөгөөд хоёр орны хооронд аялал жуулчлал, бизнесийн зорилгоор харилцан зорчигчдын тоо тасралтгүй өссөн үзүүлэлттэй байна. Тухайлбал Гадаад харилцааны яамны Консулын газраас 2026 оны 5 дугаар сарын 15-ны өдөр гаргасан статистик мэдээллээр БНСУ-д богино хугацаагаар зорчсон Монгол иргэдийн тоо 2022 онд 67,146, 2023 онд 141,638, 2024 онд 150,201, 2025 онд 161,755 болж жил бүр нэмэгдсэн байна. Түүнчлэн Монгол Улсад зорчсон БНСУ-ын иргэдийн тоо 2022 онд 52,793 байсан бол 2025 онд 162,971-д хүрч, мөн өссөн үзүүлэлттэй байна.

Гэхдээ Монгол Улсын Замын хөдөлгөөний аюулгүй байдлын тухай хуулийн 17 дугаар зүйлийн 17.4 дэх хэсэгт “Замын хөдөлгөөний тухай Венийн конвенцын гишүүн бус орноос олгогдсон жолоочийн болон олон улсын жолоодох эрхийн үнэмлэхээр Монгол Улсын нутаг дэвсгэрт механикжсан тээврийн хэрэгсэл жолоодохыг хориглоно” гэж заасан байдаг. Энэхүү зохицуулалтын дагуу Монгол Улс

нь 1968 оны Замын хөдөлгөөний тухай Венийн конвенцын гишүүн 90 гаруй орноос олгосон олон улсын жолоодох эрхийн үнэмлэхийг албан ёсоор хүлээн зөвшөөрдөг.

Харин БНСУ нь уг конвенцод нэгдэн ороогүй тул тус улсын иргэдийн олон улсын жолоодох эрхийн үнэмлэх Монгол Улсын нутаг дэвсгэрт шууд хүлээн зөвшөөрөгдөх эрх зүйн үндэслэлгүй байна. Үүнтэй адил манай улсын иргэд БНСУ-д богино хугацаагаар зорчих үедээ олон улсын жолоодох эрхийн үнэмлэхээ ашиглах боломжгүй байдаг тул энэхүү харилцааг тусгайлсан хоёр талт хэлэлцээрээр зохицуулах зайлшгүй шаардлага үүсээд байна.

Замын хөдөлгөөний тухай Венийн конвенцтой холбоотой дээрх эрх зүйн зохицуулалтын улмаас БНСУ-ын иргэд Монгол Улсад тээврийн хэрэгсэл жолоодох эрх авах, эсхүл өөрсдийн үндэсний жолоодох эрхийн үнэмлэхийг солиулахдаа манай улсын холбогдох журмын дагуу нэмэлт шалгалт, шаардлагыг хангах үүрэг хүлээдэг. Одоогийн байдлаар Монгол Улсад БНСУ-ын 2,240 иргэн жолоодох эрхийн үнэмлэх авснаас 1,046 нь хүчинтэй, 1,187-ийнх нь хугацаа дууссан, 7 иргэний жолоодох эрх хасагдсан бүртгэлтэй байна. Жилд дунджаар БНСУ-ын 39-49 иргэн жолоодох эрх авахтай холбоотой онолын шалгалтад хамрагддаг бөгөөд тэдгээрийн 64.9 хувь нь тэнцэж, үлдсэн хэсэг нь хэлний бэрхшээл болон шалгалтын материалын орчуулгатай холбоотой хүндрэлээс шалтгаалан тэнцдэггүй байна.

Нөгөө талаас, БНСУ-д богино хугацаагаар оршин сууж, хөдөлмөр эрхэлж буй манай улсын иргэдийн хувьд ч тус улсын “Замын хөдөлгөөний тухай хууль”-ийн замын хөдөлгөөний аюулгүй байдлын сургалтад заавал хамрагдах, онолын болон жолоодлогын ур чадварын шалгалт өгөх, эрүүл мэндийн үзлэгт орох зэрэг шат дараалсан нөхцөлүүдийг биечлэн хангах шаардлага тулгардаг нь иргэдэд цаг хугацаа, санхүүгийн багагүй чирэгдэл үүсгэдэг байна.

Статистик мэдээллээс үзэхэд БНСУ-д оршин сууж буй Монгол Улсын иргэдийн хувьд жил бүр дунджаар 3,000 орчим хүн тус улсын жолоодох эрхийн шалгалтад хамрагддаг бөгөөд 2025 онд энэ тоо 3,300-д хүрсэн байна. Мөн 2024 оны байдлаар БНСУ-д манай улсын 1,249 иргэн гэмт хэрэг, зөрчилд холбогдсоноос нийт зөрчлийн 25 хувь буюу 313 тохиолдол нь жолоодох эрхийн үнэмлэхгүйгээр тээврийн хэрэгсэл жолоодох, жолооны ангилал зөрчих, түүнчлэн бүртгэлгүй болон даатгалгүй тээврийн хэрэгсэл ашигласан зөрчлүүд эзэлсэн байна.

“Монгол Улсын Загсийн газар болон Бүгд Найрамдах Солонгос Улсын Засгийн газар хоорондын богино хугацааны зорчигчдын тээврийн хэрэгсэл жолоодох болон жолоодох эрхийн үнэмлэхийг харилцан хүлээн зөвшөөрөх, солилцох тухай хэлэлцээр” батлагдсанаар гарах үр дүнгүүд:

- Хэлэлцээрийн хүрээнд хоёр улсын богино хугацааны зорчигчид нөгөө талын нутаг дэвсгэрт нэг жил хүртэлх хугацаанд өөрийн олон улсын жолоодох эрхийн үнэмлэхээр тээврийн хэрэгсэл жолоодох эрхийг харилцан хүлээн зөвшөөрөх юм.
- Нэг жил буюу түүнээс дээш хугацаагаар хууль ёсоор оршин суугаа хоёр улсын иргэд онолын болон жолоодлогын нэмэлт шалгалт өгөхгүйгээр, өөрсдийн үндэсний жолоодох эрхийн үнэмлэхийг нөгөө талын жолоодох эрхийн үнэмлэхээр шууд солиулах эрх зүйн зохицуулалт бүрдэнэ.
- Хоёр улсын нутаг дэвсгэрт богино хугацаагаар зорчиж буй иргэд олон улсын жолоодох эрхийн үнэмлэхээ шууд ашиглах боломжтой болсноор тухайн улсад дахин шалгалт өгөх, шинээр жолоодох эрхийн үнэмлэх авах шаардлагагүй болж, иргэдийн цаг хугацаа, санхүүгийн зардлыг бууруулна.
- Манай улсын Цагдаагийн ерөнхий газар болон БНСУ-ын Үндэсний цагдаагийн газар хооронд мэдээлэл солилцох тогтолцоо бий болсноор жолоодох эрхийн мэдээллийг харилцан шалгах, баталгаажуулах боломж сайжирч, хуурамч үнэмлэх ашиглах болон жолоодох эрхгүйгээр тээврийн хэрэгсэл жолоодох зөрчлөөс урьдчилан сэргийлэх нөхцөл бүрдэж, хоёр улсын нутаг дэвсгэр дэх замын хөдөлгөөний аюулгүй байдлыг хангах хяналтын тогтолцоо сайжирна.

ХЭЛЭЛЦЭЭРИЙН ҮР НӨЛӨӨ, ҮР ДАГАВРЫН ДҮН ШИНЖИЛГЭЭ

Энэхүү хэлэлцээрийг байгуулснаар Монгол Улс, БНСУ-ын Стратегийн түншлэлийн хүрээнд иргэд хоорондын солилцоо, хамтын ажиллагааг хөгжүүлэхэд чухал ач холбогдолтой алхам болно. Ялангуяа хилийн чанадад амьдарч буй Монгол Улсын иргэдийн эрх ашгийг хамгаалах, тэдний өдөр тутмын амьдралд тулгардаг практик хүндрэлийг Засгийн газрын төвшинд шуурхай шийдвэрлэх боломж бүрдэж байна.

Түүнчлэн хэлэлцээр хэрэгжсэнээр БНСУ нь 1968 оны Замын хөдөлгөөний аюулгүй байдлын тухай Венийн конвенцод нэгдэн ороогүй учраас жолоодох эрхийн үнэмлэхийг шууд хүлээн зөвшөөрөх боломжгүй нөхцөлийг эрх зүйн зохицуулалтаар шийдвэрлэж, хоёр улсын иргэд харилцан нөгөө улсын нутаг дэвсгэрт хууль ёсны дагуу тээврийн хэрэгсэл жолоодох боломж бүрдэнэ.

Үүнээс гадна хоёр улсын замын хөдөлгөөний аюулгүй байдлыг хангах чиглэлээр байгууллагуудын хамтын ажиллагаа өргөжиж, жолоочийн мэдээлэл, жолоодох эрхийн ангилал, хүчинтэй байдлыг харилцан шалгах боломж бүрдсэнээр

хяналтын тогтолцоо боловсронгуй болох юм. Энэ нь жолоочийн хариуцлагын тогтолцоог сайжруулах, замын хөдөлгөөний зөрчилтэй тэмцэх, иргэдийн аюулгүй зорчих нөхцөлийг бүрдүүлэх зэрэг ач холбогдолтой.

Жолоодох эрхийн зохицуулалтыг хялбаршуулснаар хоёр улсын иргэдийн харилцан зорчих нөхцөл сайжирч, БНСУ-д ажиллаж, суралцаж буй Монгол Улсын иргэд болон Монгол Улсад зорчиж буй БНСУ-ын иргэдийн тээврийн хэрэгсэл ашиглах боломж нэмэгдэнэ. Энэ нь хоёр улсын иргэд хоорондын харилцаа, аялал жуулчлал, эдийн засгийн хамтын ажиллагааг өргөжүүлэхэд дэмжлэг үзүүлнэ.

oooOooo